

بسمه تعالی

پاسخ پیام آیات 1 ص 6

جواب: آیه 29 سوره ص با کلمات " لِيَذَّبُوا آيَاتِهِ ... و لِيَتَذَكَّرُوا الْأَلْبَاب " "

و آیه 44 سوره نحل با عبارت " لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ " از ما می خواهد که در قرآن تفکر و تدبر کنیم و به حقایق آن توجه نماییم .

پاسخ پیام آیات 2 ص 7

جواب: مثلاً عبارت های "یتفکرون" ، " لِيَذَّبُوا " ، "أولوا الألباب" رساننده ی ما به عقل هستند

پیام آیات 3 ص 8

جواب سوال 2 ← انسانی می تواند از این پیام و هدایت قرآن بهره ببرد که در مرتبه ی اول اهل حقیقت باشد .

یعنی انسانی حقیقت طلب باشد .

اگر کسی فطرتش خاموش نشده باشد و انصاف داشته باشد ، قرآن او را هدایت می کند و به ایمان الهی می رساند .
این همان تقوای اولیّه است .

پس از رسیدن به ایمان ، درهای جدیدی برای هدایت الهی به روی انسان باز می شود . به همین جهت مسلمان و مومن بودن ، ویژگی دیگری است که بهره مندی از هدایت قرآن را بیشتر می کند .

به دنبال رضای الهی بودن نیز از ویژگی های بهره مندی از هدایت الهی است . در آیه 29 سوره ص اشاره شده که مقدم و برتر از همه ی این ویژگی ها داشتن خرد و تعقل است .

پاسخ پیام آیات 3 ص 8

جواب سوال 3 ← ثمرات و نتایج هدایت قرآن کریم چیست ؟

جواب ← دست یابی به راه سلامت و رستگاری - قرار گرفتن در رحمت الهی - دریافت بشارت الهی - رسیدن به تزکیه و پاکی - آموختن کتاب و حکمت - یادگرفتن تعالیمی که انسان ها به تنهایی قادر به درک آن نیستند - یادآوری اموری که انسانها می دانند اما از آن غفلت کرده اند .

جواب سوال 4 ص 9

پاسخ : هدایت قرآن برای همه ی انسانها در همه مکانها و همه زمانهاست .

← ضمیر "کُم = شما" در عبارت "جاءکُم" در آیه 15 سوره مائده نشان می دهد که هر کس که این پیام را بشنود در هر زمان و مکانی باشد ، مخاطب قرآن است .

← همچنین کلمه "ناس" در آیه 138 سوره آل عمران و آیه 44 سوره نحل اشاره به همه مردم دارد ← عبارت "وَمَنْ بَلَغ" در آیه 19 سوره انعام نیز نشان می دهد که این کتاب الهی هدایتگر هر کسی است که این پیام به او برسد و اختصاص به زمان و مکان اصی ندارد.

پاسخ پیام آیات ص 9

جواب : آیه 151 سوره بقره پیامبر (ص) را به عنوان معلم قرآن معرفی می کند .

پاسخ سوال بیشتر بدانیم ص 13

جواب : چون خواندنی که در آن تفکر و تدبیر باشد همراه عبرت آموزی خواهد بود و اگر تفکر و تدبیر در خواندن قرآن نباشد از قرآن پند گرفته نمی شود و به نافرمانی از خدا منجر می شود .

اگر خواندن قرآن همراه با تفکر و تدبیر نباشد قوانین دین خدا ناشناخته می ماند .

درس دوم

اصطلاحات علمی :

* میل کمال طلبی: هر مخلوقی که خداوند می آفریند برای او مقصد و کمالی خاص تعیین کرده است این هدف و مقصد به صورت یک استعداد در ساختمان خلقت آن موجود قرار دارد و فعالیت های آن موجود در جهت رسیدن به آن هدف می باشد .

* میل بی نهایت طلبی: حالتی است که در همه انسانها ، مانع ایستایی و توقف می شود . یعنی هرکسی در خود احساس می کند که نسبت به هر خوبی و کمالی به مقدار محدود آن قانع نیست و تا بی نهایت آن را می طلبد .

پاسخ پیام آیات ص 19

جواب 1 ← زیرا این امور فانی و نابود شدنی هستند و انسانی که فطرتاً دنبال جاودانگی و پابندگی است نمی تواند به این امور فانی دل ببندد .

جواب 2 ← حضرت ابراهیم خداوند را که خالق جهان است به عنوان محبوب و خدای یگانه انتخاب کرد و او را پرستش کرد .

جواب 3 ← حضرت ابراهیم به این دلیل ماه و خورشید و ستاره را پرستید که آنها فانی و نابود شدنی هستند پس چون خداوند افول نمی کند و جاودانه است و نیز چون خداوند خالق جهان است لایق پرستش است .

درس سوم:

اصطلاحات علمی درس:

* غریزه: گرایش هایی است که خداوند در حیوانات قرار داده است و انسان هم از آن جهت که دارای بُعد حیوانی است این غرایز را دارد . مانند غریزه جنسی ، میل به تغذیه و ....

پاسخ پیام آیات 1 ص 28

جواب ← آیات 202 سوره بقره ، 3 سوره انسان 38 سوره مدثر

پیام آیات :

- 1- 202 سوره بقره ← هر کس در زندگی خویش به میزانی که تلاش کند به نتیجه مثبت می رسد و اگر راه نادرست را انتخاب کند نتایج بدی خواهد داشت و مسئول هر کاری و هر نتیجه خود انسان است
- 2- آیه 3 سوره انسان ← خداوند قدرت تشخیص و انتخاب راه درست و اشتباه را به انسان داده است و او خود باید راه را انتخاب کند .
- 3- آیه 38 سوره مدثر ← هر کس مسئول و پاسخ گویی اعمال و کارهای خویش است . و کسی مسئول کارهای دیگران نیست.

پاسخ پیام آیات 2 ص 30

- 1- پیام اول مربوط به آیه 18 سوره اسراء است .
زیرا در این آیه از تعبیر "عاجله" استفاده شده که به معنای "پایان پذیر" می باشد .
- 2- پایان دوم مربوط به آیه 18 سوره اسراء می باشد .
خداوند می فرماید که هر کس این هدف های پایان پذیر را به عنوان هدف اصلی برگزیند به آن مقداری که ما بخواهیم و اراده کنیم او را به آن هدف می رسانیم .
- 3- پیام سوم با آیه 18 سوره اسراء آیه 200 سوره بقره مرتبط است .
کسی که فقط هدف های دنیوی را برمی گزیند و هیچ توجهی به کمالات اخروی ندارد چنین کسی در آخرت بهره ای نخواهد داشت و در آتش سقوط خواهد کرد .
- 4- پیام چهارم با آیه 19 سوره اسراء و آیه 60 سوره قصص ارتباط دارد .

در آیه 19 سوره اسراء تعبیر "وَمَنْ أَرَادَ الْآخِرَةَ" آمده که در مقابل عبارت "وَمَنْ أَرَادَ الْعَاجِلَةَ" است.

عاجله پایان پذیر است اما آخرت پایان ناپذیر است

آیه 60 سوره قصص نیز نشان می دهد که آنچه نزد خداست بهتر و باقی است و متاع دنیا پایان پذیر و تمام شدنی است.

5- پیام پنجم با آیه 19 سوره اسراء ارتباط دارد.

هدف اصلی برگزیندو "برای رسیدن به آنها تلاش کند در حالی که ایمان دارد" به هدف خود خواهد رسید.

6- پیام ششم با آیه 60 سوره قصص از تباط دارد.

آنچه نزد خداست باقی است و هر کس به خدا تقرب جوید و به او نزدیک شود به خوبی ها و کمالات پایان ناپذیر دست یافته است.

7- پیام هفتم از آیات 18 و 19 سوره اسراء و آیه 60 قصص بدست می آید.

عبارت "وَمَنْ أَرَادَ الْآخِرَةَ" در مقابل "مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْعَاجِلَةَ" است و چون "عاجله" پایان پذیر است آخرت پایان ناپذیر است.

عبارت "وَمَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ وَابْقَى" در مقابل "فَمَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا" است. معلوم می شود که آنچه نزد خداست همان خوبی ها و هدف های اخروی هستند و پایان ناپذیراند.

8- پیام هشتم از آیات 18 و 19 سوره اسراء و آیه 60 قصص بدست می آید.

9- پیام نهم از آیات 18 و 19 سوره اسراء و 201 و 202 سوره بقره به دست می آید.

بر اساس این آیات اگر کسی فقط دنیا را برگزید در آخرت بهره ای نمی برد ولی اگر کسی آخرت را برگزید می تواند به نعمت های دنیایی هم برسد.

پاسخ اندیشه و تحقیق ص 33

جواب 1 - الف) همه موجودات برای رهایی از نقص، به سوی کمال و خوبی ها در حرکتند.

ب) رسیدن به کمال عبارتست از شکوفائی استعدادها

ج) انسان موجودی کمال طلب و بی نهایت طلب است

د) بی نهایت و کمال انسان کسی و هدفی نیست جز خدا

ه) انسان با قدرت تفکر و انتخاب خوبی ها و راه رسیدن به سعادت را می شناسد و می پیماید.

و) قرآن کریم معیار تشخیص هدف های اصلی از فرعی را تعیین کرده است

ز) بینش های انسان در انتخاب هدف های او نقش اصلی را دارد.

2 - تنوع و گستردگی استعدادهای انسان مفید است. چون تنوع و گستردگی هدف های انسان نشانه کامل تر بودن انسان نسبت به مخلوقات دیگر است. این نشان می دهد که اگر انسان روش درستی در زندگی انتخاب کند می تواند به همه کمالات خود برسد.

3 - انسان می تواند در این دنیا زندگی کند و تلاش و کوشش نماید ولی چون کمال مطلق انسان رسیدن به خداست پس انسان باید در تمام کارها و اعمالش در این دنیا هدف اخروی داشته باشد و در راه رسیدن به آسایش و یشرفت کوشش نماید.

4 - چون خداوند قدرت تفکر و قدرت انتخاب را به انسان داده است تا بوسیله آنها خوبی ها را برگزیند و راه رسیدن به سعادت را پیماید. خداوند راه رسیدن ه خوشبختی را به انسان نشان داده تا خود، آن را بشناسد و با اراده ی خود آن را برگزیند. انتخاب ما سرنوشت ما را می سازد پس چون فعالیت های انسان بر اساس عقل و انتخاب است، انسان مسئول سرنوشت خویش است.

درس چهارم:

تقرب به خدا ← کسب کمالات و زیبایی های معنوی و تجلی اسماء و صفات الهی در وجود انسان

پاسخ پیام آیات ص 37

1- آیه 8 سوره طه . زیرا در این آیه می خوانیم "لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى "

همه نام های زیبا و نیکو از آن خداست . هر اسم نشانه یک صفت خوب و زیباست . پس خداوند همه صفات خوب و زیبا را دارد .

2- آیه 96 سوره نحل . زیرا در این آیه می خوانیم :

"وَمَا عِنْدَ اللَّهِ بَاقٍ " یعنی آنچه پایان ناپذیر و جاودان و باقی است در نزد خداوند است .

3- آیه 8 سوره طه و آیه 79 سوره انعام

زیرا در آیه 8 سوره طه آمده است که همه صفات نیکو و زیبا از آن خداست و در آیه 79 سوره انعام می توان دریافت که خداوند خالق همه چیزها در آسمانها و زمین است .

پس خداوند سرچشمه همه زیبایی ها و خوبی ها در جهان است .

4- آیه 72 سوره توبه . زیرا در آیه 72 سوره توبه برای اهل بهشت درجات قائل شده است و فرموده که برتر از نعمت هایی مانند باغ ها و میوه های بهشتی ، رضایت الهی است و این رضایت الهی پیروزی عظیم است .

5- با استفاده از آیات 72 سوره توبه و 96 سوره نحل و 8 سوره طه می توان دریافت که برترین هدف نزدیکی و تقرب به خداست .

از آیه 8 سوره طه در می یابیم که همه زیبایی ها و خوبی ها نزد خداست و از آیه 96 سوره نحل به دست می آوریم که جاودانگی و پایداری نزد خداست و هر کس به خدا تقرب جوید به آن زیبایی های پایان ناپذیر و پایدار می رسد و در آیه 72 سوره توبه فرموده است که رضایت الهی بالاترین و برترین پیروزی است .

پس هر چه انسان به خدا نزدیک تر شود و رضایت او را بیش تر به دست آورد به زیبایی ها و کمالات بیشتری می رسد .

تقرب به خدا : بالا رفتن در مسیر کمال و بهره مندی از زیبایی ها و کمالات .

هر قدر به کمالات و خوبی های وجودی ما افزوده شود به خداوند نزدیک تر می شویم
تقرب به خدا یعنی بهره مندی بیش تر از سرچشمه زیبایی ها و خوبی و کامل تر شدن

پاسخ به اندیشه و تحقیق ص 42

1 - هدف ها از نظر اهمیت با یکدیگر تفاوت دارند

- انسانها به میزان برتری در کسب کمالات و اهداف با یکدیگر تفاوت دارند

- قرآن کریم برترین هدف زندگی را تقرب به خدا معرفی کرده است

- تقرب به خدا برتر از همهٔ زیبایی ها و کمالات است

2 - بزرگی انسانها به بزرگی هدف آنها و تلاشی که برای آن هدف می کنند بستگی دارد .

زیرا زندگی انسان را ، هدف او تعیین می کند .

کسی که خواسته های کوچک در زندگی دارد و برای آن خواسته کوچک تلاش می کند به همان اندازه رشد می کند و به کمال می رسد اما کسی که خواسته های بزرگ دارد و برای آنها تلاش می کند به همان میزان به کمال می رسد .

3 - الف) اگر هدف ها و دل بستگی هایم را درست انتخاب کنم و هر یک را " در جایی مناسب " قرار دهم
درخت وجود من " هماهنگ تر ، متناسب تر و کامل تر رشد خواهد کرد "

ب) برترین محبوب " خداست " زیرا " او جامع و دارندهٔ همهٔ خوبی ها و برترین و زیباترین موجود است "

درس پنجم

پاسخ سوال یک صفحه 51

مقدمه : خداوند موجودی نامحدود است . موجود محدود نمی تواند موجود نامحدود را به طور کامل بشناسد

نتیجه : پس موجود محدود (انسان) نمی تواند خداوند را به طور کامل بشناسد . (آیه 180 سوره صافات بیان کننده این حقیقت است)

مقدمه : انسانها مخلوق خداوند هستند . مخلوق نمی تواند بر خالق خود احاطه داشته باشد .

نتیجه : پس انسان نمی تواند بر خداوند احاطه داشته باشد .

پاسخ سوال 2 ص 51

مقدمه : موجودات این جهان مخلوق خداوند هستند هر مخلوق به اندازه وجود خود نشان دهنده اوصاف خالق خود است

نتیجه : پس موجودات این جهان به اندازه خود نشان دهنده اوصاف خداوند هستند .

آیات 27 سوره روم - 20 و 21 سوره ذاریات - 33 تا 39 سوره یس راهنمای ما در این پاسخ است

پاسخ سوال 3 ص 52

مقدمه : این جهان مخلوق خداوند است . مخلوق نمی تواند در مرتبه خالق قرار گیرد مانند خالق شود.

نتیجه : پس مخلوقات این جهان نمی توانند در مرتبه خالق قرار گیرند و مانند خداوند شوند .

مقدمه : این جهان محدود ولی خداوند نامحدود است ویژگی موجود محدود مانند ویژگی های موجود نامحدود نیست .

نتیجه : پس ویژگی های مخلوقات این جهان مانند اوصاف خداوند نیست .

آیات 11 سوره شوری و 27 سوره روم راهنمای ما در این پاسخ است .

درس ششم :

پاسخ پیام آیات ص 59

2- برخی از این صفات زیبا عبارتند از: عالم - رحمن - رحیم - اله - مَلِك - قدّوس - سلام - مومن - مهیمن - عزیز - جبار - متکبّر - خالق - باری - مصور - حکیم

4- برخی از این صفات عبارتند از: شریک داشتن - دختر و پسر داشتن - فقر - نیاز - .....

پاسخ نمونه هایی از تدبّر .... ص 63

1- استخراج پیام: با تفکر در آیه ی 24 سوره حشر دانستیم که خداوند همه صفات زیبا و نیکو را دارد.

با تفکر در آیه 23 سوره حشر و آیه 100 سوره انعام دانستیم که خداوند هیچ یک از صفات نقص را ندارد.

2- یافتن مصداق .....: با مطالعه آیات 23 سوره حشر و 100 سوره انعام دانستیم که صفاتی مانند سلام، مومن و عزیز مصداق صفات زیبا هستند و صفاتی مانند شریک داشتن و فرزند داشتن از نمونه های صفات نقص هستند.

پاسخ اندیشه و تحقیق ص 63

1- صفتی را می توان به خدا نسبت داد که جنبه کمالی داشته باشند پس معیار توصیف خداوند به برخی صفات این است که آن صفات جنبه کمال و زیبایی داشته باشد یعنی از صفات ثبوتی و کمالی باشند.

2- زیرا بعضی از صفات از نقص و کاستی حکایت می کنند در حالی که خداوند نقص و کاستی ندارد.

3- اولاً انسانها دارای همه صفات کمالی نیستند.

ثانیاً انسانها صفات نقص و عیب هم دارند ولی خداوند صفات عیب و نقص را ندارد.

ثالثاً انسان هر صفت کمالی را که داراست، به شکل محدود و ناقص دارد اما خداوند صفات کمالی را به صورت کامل و نامحدود دارد.

درس هفتم

پاسخ پیام آیات ص 68

1- میان ایمان و عمل صالح رابطه است. "عمل صالح" ثمره و نتیجه "ایمان" است.

این پیام از آیات 97 سوره نحل و 9 سوره اسراء به دست آمد

2 - ایمان معیار ارزشمندی عمل صالح است. زیرا قرآن کریم در آیه 97 سوره نحل می فرماید که در صورتی عمل صالح به حیات طیبه می انجامد و پاداش اخروی در بردارد که از ایمان سرچشمه بگیرد.

3 - ممکن است که به زبان بگویند ایمان دارم. اما واقعاً بی ایمان باشد. زیرا ایمان یک امر " درونی " است و جایگاه آن " قلب " است.

پاسخ اندیشه و تحقیق ص 72

جواب 1: شناختی که از یک کار خوب یا یک هدف بزرگ یا راه رستگاری به دست می آوریم، وقتی منجر به عمل خواهد شد که آن شناخت به مرحله ایمان برسد. علم و شناخت مانند چراغی است که راه را نشان می دهد. اما داشتن این چراغ به تنهایی انگیزه ی لازم برای رفتن به آن راه را در انسان ایجاد نمی کند و ایمان برانگیزاننده و محرک انسان به سمت عمل است. صفحه 68 کتاب درسی.

جواب 2 ← در قلب انسان حالت تنفر و انزجار پیدا می شود و هر چه این حالت شدید تر باشد، دوری از عمل هم بیشتر است. البته آن حالت تنفر با نوعی علاقه و محبت به خود همراه است. چون آدمی به خود علاقه و محبت دارد از چیزی و عملی که برایش ضرر داشته باشد متنفر است.

جواب قسمت ب

ایمان	علم
-------	-----

خوب خواستن	1 توانستن
عشق و امید و گرمی بخشیدن	2 روشنایی و توانایی بخشیدن
مقصد دادن	3 ابزار ساختن
جهت دادن	4 سرعت بخشیدن
ساختن انسان	5 ساختن طبیعت
زیبایی روح	6 زیبایی عقل
سازگار کردن انسان با خودش	7 سازگار کردن جهان با انسان

درس هشتم

پاسخ پیام آیات 1 ص 79

جواب: آیه 190 سوره آل عمران بیان می کند که: خلقت آسمانها و زمین و آمد و شد شب و روز نشانهٔ حکمت خداست. کسانی که اهل تقفل و خردورزی باشند این نشانه را در می یابند.

پاسخ پیام آیات 2 ص 79

جواب: آیات 41 و 42 احزاب، آیه 2 انفال و آیه 28 رعد مربوط به ذکر و یاد خداست. این آیات پیام های زیر را در بردارند: - مومن می کوشد که همواره و بیش از هر چیزی به یاد خدا باشد

- مومن کسی است که وقتی یاد خدا می شود قلبش به لرزه می افتد

- مومن کسی است که با یاد خدا قلبش آرام می گیرد

پاسخ پیام آیات 3 ص 80

جواب: آیه 9 سوره احزاب به این راه هدایت می کند در این آیه از مومنین می خواهد که همواره نعمت های خداوند را به یاد آورند .

پاسخ پیام آیات 4 ص 81

جواب: آیات 1 تا 4 سوره مومنون از مومنانی یاد می کند که اهل نمازند و در نماز خود خشوع دارند از کارهای بیهوده دوری می کنند و زکات می پردازند

آیه 15 سوره حجرات از مومنانی یاد می کند که اهل شک و دودلی نیستند با مال و جان در راه خدا جهاد می کنند و انسانهایی صادق و راست کردارند.

← آیه 2 سوره عنکبوت به ما یادآوری می کند که کار، با گفتن ایمان تمام نمی شود. انسان باید در حوادث و بلا یا امتحان پس دهد و با عمل به دستورات الهی ایمان خود را حفظ نماید .

پاسخ پیام آیات 5 ص 82

- مومنان رستگارانند، در نماز خود، خاشع هستند و از کارهای لغو و بیهوده دوری می کنند و زکات می پردازند ← آیات 1 تا 4 سوره مومنون

- مومنان همواره به یاد خدا هستند ← آیات 41 و 42 سوره احزاب

- مومنان درباره خدا و پیامبرش شک نمی کنند، با مال و جان خود در راه خدا جهاد می کنند و در کارهای خود صادق و راست کردارند ← آیه 15 سوره حجرات

- مومنان با یاد خدا دلهایشان به لرزه در می آید و وقتی آیات خدا را می شنوند ایمانشان بیشتر می شود و بر خدا توکل می کنند ← آیه 2 سوره انفال

- مومنان با یاد خدا دلهایشان به آرامش می رسد ← آیه 28 سوره رعد

پاسخ اندیشه و تحقیق ص 86

جواب 1 چون در دوران جوانی و نوجوانی قلب و روح شخص از آلودگی و گناه نسبتاً پاک است و در این دوره نوجوان و جوان در تصمیم گیری شجاعت دارند و نیز از لحاظ جسمانی و روانی توانایی ها در این دوران بیشتر است و گرفتاری های زندگی نیز کم تر است .